

**Výkon rozsudku Evropského soudu pro lidská práva
ve věci č. 12431/22 – *Veselý proti České republice***

Akční zpráva předložená vládou České republiky dne 28. května 2025

V rozsudku ze dne 28. listopadu 2024, který nabyl právní moci podle čl. 28 odst. 2 Úmluvy, Evropský soud pro lidská práva („Soud“) rozhodl o porušení článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy nepřiznaly stěžovateli náhradu nemajetkové újmy způsobené lékařským zákrokem provedeným *non lege artis* v dostatečné výši. Nejvyšší soud navíc stěžovateli uložil zaplatit nemocnici náhradu nákladů dovolacího řízení ve výši dvou třetin přiznané náhrady.

Cílem této akční zprávy je informovat Výbor ministrů o individuálních a obecných opatřeních k výkonu rozsudku, která již byla provedena.

I. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

Spravedlivé zadostiučinění přiznané Soudem ve výši 4 000 EUR jako náhradu nemajetkové újmy a 2 500 EUR jako náhradu nákladů řízení bylo stěžovateli zapláceno dne 14. února 2025.¹

Soud při stanovení částky přihlédl k výjimečným okolnostem případu, zejména k závažnosti zásahu do tělesné integrity stěžovatele a k tomu, že vnitrostátní právní úprava účinná v rozhodné době neposkytovala reálnou možnost domoci se účinné nápravy, a to ani prostřednictvím případné obnovy řízení před Ústavním soudem (§ 22 rozsudku).² Vláda v tomto směřuje doplňuje, že stěžovatel o obnovu řízení před Ústavním soudem nepožádal.

Vláda se ve světle výše uvedeného domnívá, že ve věci stěžovatele není nutné přijímat žádná další individuální opatření.

II. OBECNÁ OPATŘENÍ

A. ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O ROZSUDKU

Ministerstvo spravedlnosti informovalo veřejnost o rozsudku bezprostředně po jeho vyhlášení formou [tiskové zprávy](#). Dále zveřejnilo český překlad rozsudku ve své online databázi judikatury mezinárodních orgánů ochrany lidských práv ([mezisoudy.cz](#)).³ Anotace rozsudku bude rovněž publikována ve [Zpravodaji Kanceláře vládního zmocněnce](#) v čísle č. 2/2025.

¹ Podrobnosti o platbě jsou k dispozici na vyžádání v Kanceláři vládního zmocněnce.

² Ustanovení § 119 zákona o Ústavním soudě ve znění zákona č. 404/2012 Sb. mimo jiné stanoví, že pokud Ústavní soud již dříve rozhodl ve věci, v níž mezinárodní soud shledal porušení lidských práv nebo základních svobod zaručených mezinárodní smlouvou, je možné podat návrh na obnovu řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno. Ustanovení § 119b mimo jiné stanoví, že pokud byl předchozí rozsudek Ústavního soudu (nález) v rozporu s rozhodnutím přijatým mezinárodním soudem, musí být zrušen. Zruší-li Ústavní soud svůj náleze, zabývá se znovu původní ústavní stížností a nový náleze by měl vycházet z právního názoru mezinárodního soudu.

³ Webové stránky Ministerstva spravedlnosti, které provozuje Kancelář vládního zmocněnce. Jejich součástí je databáze, která umožňuje přístup k judikatuře Soudu. Databáze obsahuje všechny rozsudky Soudu v jazyce, v němž je Soud vydal. Nad to databáze obsahuje překlady všech rozsudků Soudu proti České republice, stovky překladů nejdůležitějších rozsudků Soudu vydaných proti jiným státům a více než 1 700 právních shrnutí dalších relevantních a významných rozsudků a rozhodnutí Soudu sepsaných v českém jazyce. Databáze rovněž propojuje judikaturu Soudu s judikaturou Ústavního soudu ČR a judikaturou Evropského výboru pro sociální práva a smluvních orgánů OSN.

Překlad rozsudku a jeho anotace v českém znění byly zaslány dotčeným orgánům (Okresní soud v Třebíči, Krajský soud v Brně, Nejvyšší soud, Ústavní soud, Ministerstvo zdravotnictví a legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti). V období od prosince 2024 do února 2025 byli s rozsudkem seznámeni všichni soudci Ústavního soudu, všichni soudci soudního oddělení Nejvyššího soudu, do jehož do jehož agendy patří rozhodování ve věcech sporů o náhradu škody, soudci všech oddělení Krajského soudu v Brně specializujících se na danou problematiku i soudci působící v civilních senátech Okresního soudu v Třebíči.

V průběhu dubna a května 2025 byli s rozsudkem seznámeni také soudci působící v civilních senátech všech krajských soudů České republiky.

Soudci a asistenti soudců byli, či brzy budou, o rozsudku informováni také na semináři pořádaných Justiční akademii, a to jak k problematice nákladů civilního řízení na semináři dne 15. května 2025, tak k judikatuře Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví dne 29. května 2025.

Informace o rozsudku vyjde i v úvodníku [elektronické sbírky Nejvyššího soudu](#) *Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi*. Sborník je v rámci soudnictví známým a uznávaným periodikem. Je připravován v úzké spolupráci soudců Nejvyššího soudu, vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před ESLP a pracovníků z oddělení analýtiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu. Jeho cílem je zvýšit povědomí odborné právní veřejnosti o aktuálních a konečných rozhodnutích Soudu.

B. ANALÝZA ROZSUDKU

Kancelář vládního zmocněnce konzultovala podobu vhodných obecných opatření k výkonu rozsudku, aby se podobná porušení v budoucnu neopakovala, s relevantními vnitrostátními orgány: legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti, sekci legislativy a práva Ministerstva zdravotnictví, Nejvyšším soudem, Ústavním soudem, Krajským soudem v Brně a Okresním soudem v Třebíči.

Výkon rozsudku byl dále projednán na [12. zasedání](#) Kolegia expertů pro výkon rozsudků Soudu a implementaci Úmluvy,⁴ které se konalo dne 15. května 2025.

Z těchto písemných konzultací a jednání vyplynulo, že výkon rozsudku nevyžaduje změnu platné právní úpravy, ale postačí její důsledná a ústavně konformní aplikace. Český právní řád totiž v současnosti disponuje dostatečnými nástroji, které umožňují soudům reflektovat individuální okolnosti každého případu a zajistit spravedlivé a předvídatelné rozhodování.

1. STANOVENÍ VÝŠE NÁHRADY NEMAJETKOVÉ ÚJMY

Rozsudek Soudu ve věci *Veselý proti České republice* se vztahuje k právní úpravě platné do 31. prosince 2013. Tato právní úprava byla s účinností od 1. ledna 2014 nahrazena přijetím občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.), který v § 2956 zakotvuje povinnost odčinění

⁴ Na základě závazku posílit provádění Úmluvy na vnitrostátní úrovni, který byl přijat smluvními stranami Úmluvy na vysoké úrovni konané dne 27. března 2015 pod názvem „Provádění Evropské úmluvy o lidských právech – naše sdílená odpovědnost“, bylo zřízeno Kolegium expertů pro výkon rozsudků Soudu a provádění Úmluvy. Tento poradní orgán vládního zmocněnce slouží jako platforma pro analýzu a formulaci doporučení vnitrostátním orgánům ohledně vhodných opatření k provádění rozsudků Soudu. Výbor je složen ze zástupců všech ministerstev, obou komor Parlamentu, nejvyšších soudů, Nejvyššího státního zastupitelství, Kanceláře veřejného ochránce práv, akademické sféry a členů různých nevládních organizací působících v oblasti základních práv.

nemajetkové újmy na přirozených právech člověka,⁵ v § 2957 stanovuje způsob a výši přiměřeného zadostiučinění⁶ a v § 2958 peněžitou náhradu za ublížení na zdraví. Posledně uvedené ustanovení umožňuje stanovení výše náhrady podle zásad slušnosti.⁷

Jelikož v samotném zákoně chybí bližší kritéria pro stanovení výše náhrady, vypracoval Nejvyšší soud ve spolupráci se Společností medicínského práva, zástupci pojistitelů a dalších právnických a lékařských profesí [Metodiku k náhradě nemajetkové újmy na zdraví](#) („Metodika“). Přestože má Metodika pouze doporučující povahu, pomohla právní praxi snáze přijmout změnu koncepce stanovování výše náhrady újmy na zdraví a objektivizovat utrpěnou újmu na zdraví, včetně kvantifikace výše náhrady tak, aby soudní praxe dospívala k rozhodnutím, která budou vzájemně souměřitelná a předvídatelná.

Nedávná analýza soudní praxe⁸ ukázala, že obecné soudy v převážné většině případů postupují při poskytování náhrady podle § 2958 občanského zákoníku podle pravidel slušnosti. Tomu napomáhá i Metodika, která nepředstavuje jen striktní tabulku, ale podpůrný nástroj s poměrně široce nastavenými mantinely pro autonomní soudcovskou úvahu. Za účelem naplnění požadavků předvídatelnosti soudních rozhodnutí také postupně dochází k vytvoření veřejně přístupné [databáze](#) judikatury k náhradě nemajetkové újmy na zdraví.⁹

Za stávající právní úpravy jsou obecné soudy schopny zajistit naplnění právní jistoty a předvídatelnosti práva standardními nástroji: (i) ústavně konformní interpretací § 2958 občanského zákoníku, tedy určením výše náhrady újmy na zdraví v souladu s principem plné náhrady a zásadami slušnosti, a to vždy s přihlédnutím k individuálním okolnostem každého posuzovaného případu; (ii) promítnutím nezávazného charakteru Metodiky a jejích obsahových limitů do svých úvah; a (iii) nástroji Nejvyššího soudu pro sjednocování judikatury, došlo-li by k rozkolísanosti judikatury k dané problematice.

V této souvislosti rovněž není bez významu, že v roce 2021 vznikla pod záštitou Právnické fakulty Univerzity Karlovy *Stálá konference k odčinění újem na životě a zdraví*, která sdružuje odborníky z řad soudců, lékařů, pojišťoven a dalších relevantních oblastí. Jejím cílem je sběr podnětů, analýza problémů a hledání řešení formou konkrétních návrhů na úpravy Metodiky. Na její podnět byly s účinností od 1. ledna 2025 přijaty [změny Metodiky](#), které řeší některé výkladové problémy, a došlo k vytvoření nových položek újem na zdraví, za které

⁵ Ustanovení § 2956 občanského zákoníku zní následovně: „Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.“

⁶ Ustanovení § 2957 občanského zákoníku zní následovně: „Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsoby újmy, zvláště pak způsoby újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.“

⁷ Ustanovení § 2958 občanského zákoníku zní následovně: „Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“

⁸ V létě 2023 provedl Nejvyšší soud analýzu 762 rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně aplikujících § 2958 občanského zákoníku. V březnu 2025 provedl průzkum rozhodovací praxe odvolacích soudů k § 2958 občanského zákoníku také legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti. Na portálu rozhodnutí.justice.cz byla vyfiltrována rozhodnutí odvolacích soudů, která ve výroku nebo v odůvodnění obsahují „2958“. Z celkem 128 takto vyhledaných rozhodnutí byla blíže analyzována ta z nich, v nichž soud přiznal nějakou z náhrad nemajetkové újmy dle § 2958 občanského zákoníku, a tedy v nich mohla být použita Metodika. Celkem se jednalo o 48 rozhodnutí.

⁹ Databáze funguje díky Oddělení dokumentace a analýzy judikatury Nejvyššího soudu.

přísluší bolestné, např. v oblasti psychiatrických újem. I nadále však Metodika zůstává výkladovou pomůckou, která má pouze doporučující charakter.

Lze proto uzavřít, že přijetí občanského zákoníku, konkrétně ustanovení § 2958, představuje zásadní krok k předcházení porušení Úmluvy v důsledku nepřiměřeně nízkých náhrad za újmy na zdraví. Nový systém s vyšším a valorizovaným bodovým ohodnocením by měl zajistit, aby k ukládání nepřiměřeně nízkých náhrad, jak tomu někdy bylo za účinnosti předchozí právní úpravy, již nedocházelo.

2. NÁKLADY ŘÍZENÍ

Soud v závěru rozsudku poznamenal, že Nejvyšší soud měl, stejně jako nižší soudy, které stěžovateli přiznaly osvobození od soudních poplatků, zohlednit při rozhodování o nákladech řízení zohlednit zvláštní charakter před ním vedeného řízení (§ 18 rozsudku).

Rozhodnout, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, i když by mu jinak podle výsledku řízení takové právo náleželo, umožňuje postup podle § 150 občanského soudního řádu („OSŘ“). Podle tohoto ustanovení soud nemusí výjimečně náhradu nákladů zcela nebo zčásti přiznat, shledá-li pro to důvody hodné zvláštního zřetele. Zákon neváže tento postup soudů na určitý předmět řízení jako takový, nýbrž na speciální okolnosti případu vyplývající z majetkových, sociálních, osobních a dalších poměrů účastníků. Znění § 150 OSŘ tak umožňuje, aby v případech obdobných věci *Veselý* soudy při rozhodování o nákladech řízení vzaly v potaz i to, zda celková částka, kterou žalobce od žalovaného zdravotnického zařízení ve výsledku obdržel, byla spravedlivá a adekvátní vůči utrpěné újmě.

Nadto, v řízeních o náhradu nemajetkové újmy lze v otázce nákladů řízení, zejména před soudem prvního a druhého stupně, využít také postup podle § 142 odst. 3 OSŘ. Podle tohoto ustanovení může soud účastníkovi přiznat plnou náhradu nákladů řízení, ačkoliv měl úspěch ve věci jen částečný, a to za podmínky, že měl účastník neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. § 142 odst. 2 doplňuje § 150 OSŘ. § 150 OSŘ slouží jako nástroj pro zmírnění dopadů na účastníka, který nebyl v řízení úspěšný. § 142 odst. 3 OSŘ umožňuje účastníkovi, který byl v části řízení úspěšný, přiznat celou náhradu nákladů, a to například kvůli tomu, že neznal v době podání žaloby výši škody nebo nemajetkové újmy, kterou stanoví až znalec v průběhu řízení.

Z vyjádření vnitrostátních orgánů a z analýzy judikatury a okolností případu vyplývá, že stávající právní úprava dává soudům při rozhodování o nákladech řízení dostatečný prostor pro zohlednění povahy řízení a všech okolností věci. Pro implementaci rozsudku proto není vyžadována změna soudní praxe či procesních předpisů.

III. ZÁVĚR

Vláda České republiky uzavírá, že rozsudek nevyžaduje přijetí žádných dalších konkrétních individuálních ani obecných opatření, a že veškerá nezbytná opatření k jeho výkonu byla přijata. Vláda České republiky proto vyzývá Výbor ministrů, aby uzavřel dohled nad výkonem tohoto rozsudku.